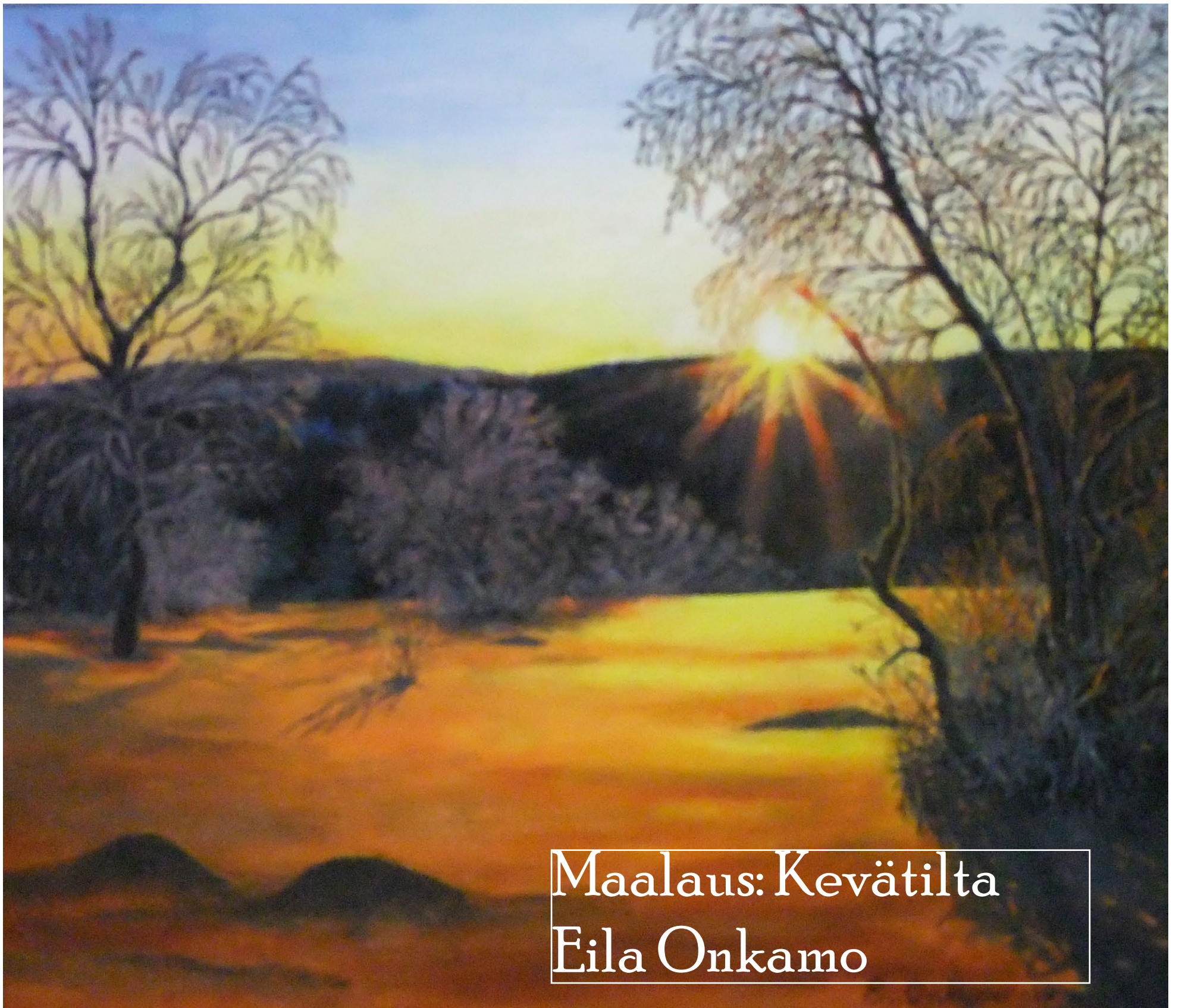

Sallan tiedotuslehti 3-2010

www.salla.fi/kotosalla

Maalaus: Kevätilta
Eila Onkamo

Nostalgiaa ja sota- ja jälleenrakennusajan urotöitä.

Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museo

Su-Pe klo 12-19

Tervetuloa !

Liput: 4 €, eläkeläiset ja opiskelijat 3€, alle 12 v aik. seurassa ilmaiseksi.
Savukoskentie 12 98900 Salla puh. 040-579 0762

Ovatko kädentaidot katoamassa?

Pääkirjoitus

Viime pääkirjoitusta moitiskeltiin, että kun päätoimittajalla on niin paljon asiaa. Se on ihan valta lukijalla, voipi ohittaa koko kirjoituksen tai poimia palan sieltä täältä. Nyt olen huolestunut käden taidoista, sillä viime vuosikymmenien nopea yhteiskunnallinen kehitys maatalousyhteiskunnasta kohti informaatioyhteiskuntaa näyttää johtavan siihen, ettei käden taidoille ole kovin paljon sijaa. Pitkälle viety automaatio näyttää näivettävän käden taitoja: mihin tarvitsimme esimerkiksi leivontataitoja kun voimme ostaa kaiken valmiina tai ainakin puolivalmiina tuotteina. Joskus kuulee väitettävän, että käsin tekemisen merkitys ei ole enää yhtä tärkeää kuin ennen, koska lähes kaiken voi hankkia hyödykkeinä ja palveluina.

Orjuuttako vaiko vapautta ?

On hiukan ristiriitaista kun työpäivän uuvuttamat aikuiset valmistavat pika-aterioita mikrolla, mutta television ruoanvalmistusohjelmat ja erilaiset sisustus- sekä puutarhaohjelmat ovat hyvin suosittuja ja keittokirjat myyvät paremmin kuin koskaan. Ihmisellä on ilmeisesti myötäsytynen halu käsin tekemiseen, mutta miksi tekeminen vain näyttää jäävän haluksi tai taitokirjojen selailuksi? Keittiömestareita palvotaan suurina taiteilijana ja tekstiilitaiteilijoiden design-tuotteista maksetaan huikeita hintoja. Jokanaisen ja -miehen kokkaus ja käsityö vain ei ole kovin trendikästä. Edustaako kotiruoan laittaminen jonkinlaista orjuutta, vaikka tekeminen ja osaaminen on pikemminkin vapautta.

”Pää lepää kun kädet tekevät työtä.”

Lähes kaikissa tehtävissään ihminen tarvitsee käsiään, ilman ihmisen käsien monikäyttöisyyttä ei ole syntynyt tällaista kulttuuria missä elämme. Kädentaidot ovat paljon muutakin kuin vain näkyvä osa käsien liikettä. Kuitenkin niitä on vaikea erottaa erilliseksi asiaksi jonkin työn kokonaisuuden hallinnassa. Kädentaidot ovat käsitteenä hiukan epämääräinen ja rajallinen. Jokainen tietää mitä se on, mutta tieto katoaa kun sitä alkaa määritellä. Pirkko Anttila (2006) määrittelee kädentaidot seuraavasti: Kädentaidot ovat tarkemmin määrittelemätön ilmiö, yleisesti käytössä oleva käsite, jolla tarkoitetaan jonkinlaista arjen käytännön tehtävistä selviytymistä, käytännöllistä ongelmanratkaisutaitoa, kätevyyttä, huolellista tekemistä, vastuullisuutta työn tuloksista tms.kädentaidot voi antaa sanana käsityksen, että kaikki osaaminen olisi käsissä, vaikka taustalla on runsaasti teoreettista ja hiljaista tietoa. Taustalla näissä käsityksissä voivat olla perinteiset suomalaiset sananlaskut, joissa korostuu päällä ja käsillä tehtävä työ erillisinä: ”Pää lepää kun kädet tekevät työtä.” Toisaalta sananlaskulla on voitu tarkoittaa käsillä tehtävän työn merkitystä erilaisena työnä kuten eräs toinen sananlasku toteaa: ”Toinen työ on lepoa toisesta työstä.”

Päisevämpääkö ?

Kädentaidot voidaan myös mieltää jotenkin yksinkertaisempaan ja helpommin opittavana kuin teoreettiset taidot. Kovin pitkä aika ei ole siitä kun koululaitoksemme jakaantui keski- ja kansalaiskouluun, joissa keskikoulun puolella oli ns. teoreettiset aineet, lukuaineet ja kansalaiskoulun puolella käden taidot. yleensä keskikouluun meni ne ns. päisevät niin kuin Sallassa on tapana sanoa. Todellisuudessa käden taitojen kehittyminen edellyttää pitkäaikaista, intensiivistä ja tarkoituksellista kokemuksien kartuttamista. Taidon oppiminen ei ole pelkkää mallista oppimista vaan prosessin taustalla on useita tieteenaloja ja kriittisiä kohtia. Käsillä tekemisessä tarvitaan todella päätä, sillä työ edel-

lyttää suunnittelua, ennakkointia, todellista tekemistä ja arviointia. Aristoteles erotti varsinaiset taidot mekaanisesta osaamisesta. Hänen mukaan taitaja tuntee ja tietää tekemisensä taustat ja työnsä seuraukset sekä tuntee materiaalit hyvin. Taitajalla on hallussaan vahva työn vaatima teoreettinen tausta. Kaiken tämän hankkiminen kasvattaa Aristoteleen mukaan ihmiselle käytännöllistä järkeä, joka on yksi ihmisen hyveistä. Erilaisia taitoja opitaan toimintaan osallistumalla ja havainnoimalla. Taitava suoritus on myös yhteisön ominaisuus, koska yksilö oppimisen kautta kiinnittyy johonkin yhteisölliseen toimintaan ja yhteisölliseen asiantuntijuuteen. Sanonnan kaksi päätä muistaa paremmin kuin yksi mukaan ryhmä voi laajentaa jokaisen osaamista ja jokainen ryhmän jäsen voi tarjota omaa osaamista ryhmälle ja tietysti saada osaamista itselleen.

Arvoon arvaamattomaan

Käsien tekemisen arvo näyttää olevan nousussa, kun elämä kallistuu niin itse tekemisen arvo kasvaa. Käsin tekeminen myös parantaa ihmisen elämänlaatua, tyytyväisyyttä ja viihtyisyyttä. Käden taidot liittyvät myös ns. vaihtoehtoihin elämäntapoihin, joissa itse tekemistä arvostetaan. Tutkimusten mukaan ihmisen ahdistustila poistuu käsityön kautta ja siten se palvelee ihmisen mielenterveyttä ja tasapainoista kehitystä. Käsin tekeminen voi siten tarjota itsetuntoa vahvistavaa tekemistä erityisesti niille, joille teoreettisen aineksen omaksuminen on vaikeaa. Käden taidot merkitsevät eri taitojen, ajattelun ja tekemisen yhteistoimintaa. Käsin tekeminen tuo ihmiselle iloa ja mielihyvää ja voi olla samanaikaisesti sekä harrastustoimintaa, että hyödyllistä taloudellisten voimavarojen säästämistä. Omin käsin tekeminen ohjaa myös yleisiä kulutustottumuksia kestävän kehityksen tielle. Esineet, asia ja tavat saavat uuden merkityksen. Ne eivät ole vain kertakäyttöisiä, vaan niistä voi jäädä jotain jälkipolville kertomaan meidän ajastamme. No niin, muistanpa taas viime lehden moitteet ja heitän tämän kälkätyksen pois. Toivotan hyvää vapun aikaa kaikille paikallisille, lomalaisille ja matkailijoille.

Toimitus:	Sallan kunta
Päätoimittaja:	Marja Myllykangas marja.myllykangas@salla.fi
Toimitussihteeri:	Kaisa Isojärvi kaisa.isojarvi@salla.fi, puh. 040 508 8518
Työryhmä:	Sonja Aatsinki, Suvi Seppälä, Mirja Huhtala, Nina Sipola, Maria Ämmälä
Kotosalla-logo:	Kauko Kellokumpu
Taitto:	Kaisa Isojärvi
Paino:	Suomalainen Lehtipaino Oy, Kajaani 2010
Lehti ilmestyy:	Kerran kuussa

Kansalaisopiston opiskelijoiden kädentaitoja

Sallan hyvinvointihenkilö

Palstalla tutustutaan sallalaisiin henkilöihin sekä heidän elämäänsä hyvinvoinnin näkökulmasta.

Kuka olet ja missä työskentelet? Millainen on perheesi? Olen Sirpa Takkula ja työskentelen Sallan kotipalvelussa. Työtehtäväni liittyvät pääasiassa vanhustyöhön mutta työskentelen osaksi myös vammaisten sekä perheiden parissa. Olen valmistunut kodinhoitajaksi v. 1987 ja kolme vuotta sitten valmistuin lähihoitajaksi. Perheeseeni kuuluu mies ja kolme lasta, joista enää nuorin on kotona.

Miten hyvinvointi tulee esiin omassa työssäsi? Hyvinvointi lähtee pienistä asioista. Asiakaspalvelussa vuorovaihtuoksella on suuri merkitys: on tärkeätä huomioida asiakkaat ja heidän toiveensa ja kuunnella heitä. Huumori kuuluu ihmissuhteisiin, sillä se saa ihmiset hyvälle tuulelle. Työssäni sallalainen taustani helpottaa kanssakäymistä toisten kanssa, sillä tunnen paikalliset ihmiset, heidän tapansa ja kulttuurinsa.

Mielestäni vanhusten kanssa työskentelyssä ulkoiluttaminen edistäisi heidän fyysistä hyvinvointiaan. Pidemmällä tähtäimellä toimintakyvyn säilyminen toisi mukanaan myös myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Millä tavoin edistät omaa hyvinvointiasi? Entä lähipiirisi hyvinvointia? Työelämässä voin edistää hyvinvointiani kehittämällä ammattitaitoani, sillä työssä on aina uusia haasteita. Lisäksi onnistuminen työssä antaa energiaa. Henkilökohtaisessa elämässäni perhe ja hyvät ystävät ovat minulle tärkeitä. Puuhastelen mielelläni perheeni kanssa kaikenlaisia kotitouhujia. Luonnossa liikkuminen ja marjastus ovat mielekkäitä harrastuksia ja tulilla istuminen kuuluu silloin asiaan. Keväällä ihmiset versovat kuin kukat valon lisääntymisen myötä ja itse saan paljon positiivista energiaa. Musiikki on lähellä sydäntäni ja kuuntelen monenlaista musiikkia. Lisäksi lukeminen on mieluisa tapa rentoutua.

Ystävyyssuhteita pitäisi muistaa vaalia: hyvien ystävien kanssa voi olla oma itsensä ja heidän kanssaan voi harrastaa ja parantaa maailmaa. Osa ystävyyssuhteistani on kestänyt lapsuuden ajoista saakka. Hyvää ystävää pitää osata arvostaa.

Mitkä palvelut mielestäsi tukevat kuntalaisten hyvinvointia? Onko palveluita riittävästi? Eläkeläisten ja vanhusten osalta erilaisia kerhoja on kohtalaisesti ja

liikunnallisiakin harrastuksia löytyy mukavasti. Monista järjestöistä ja ryhmistä voi valita omansa. Kuntalaisille ja matkustajille on tarjolla latuja, rinteitä, kylpylä, erinomainen kirjasto ja hoitopalveluja. Pieneksi kunnaksi Sallalla on suhteellisen kattavasti tarjottavaa! Myös terveyspalveluja on tarjolla; ainoa hankaluus on, että terveyskeskuksesta on ajoittain vaikea saada aikoja.

Harras toiveeni olisi, että työtömille löytyisi töitä: se edistäisi sekä heidän omaa että mahdollisten perheenjäsenten hyvinvointia.

Miten motivoisit kuntalaisia edistämään omaa hyvinvointiaan? Yleisesti ajatellen jokaisen hyvin-

voinnille on tärkeää riittävä ja hyvä yöuni sekä kivuton olotila. Nämä asiat kannattaisi jokaisen huomioida omassa elämässään. Ystävät voivat kannustaa toisiaan kokeilemaan uusia harrastuksia, jotka tuovat hyvää olojani mieltä. Dannyn lauloi ”On lupa toisista huolta kantaa” – jo tieto toisen olemassa olostuo hyvää mieltä.

Kenet haastat seuraavaksi hyvinvointihenkilöksi? Haluan haastaa Eija Poikelan.

Metsureita tilaustöihin

Lähimetsästä työtä hankkeessa työskentelee 10 metsuria joiden koulutuksia on kevään aikana päivitetty kursseilla. He ovat käyneet mm. tulityökurssin ja työturvallisuuskurssin. Toukokuun 17 päivä alkaen he tekevät hakkuutöitä Sallan metsissä ja kotitalouksissa.

- Pääsääntöisesti tehdään metsässä olevia töitä. Suurin työllistäjä on polttopuunteko. Polttopuut tehdään siihen saakka valmiiksi kuin asiakkaan kanssa sovitaan. Kertoo **Kari Pikkupeura** Lähimetsästä työtä - hankkeen hanketyöntekijä. Hankkeelta voi tilata metsureita myös pihapuiden kaatoa varten.

Hankalimmatkin puun kaadot hoitetaan ammattitaidolla. Hanke voi tehdä puunkaatoa myös yrityksille, kilpailua vääristämättä, vaikkakin pääpaino on yksityisissä metsänomistajissa ja kotitalouksissa.

Kaava-alueella puun kaatoon pitää pyytää lupa rakennustarkastajalta, p. 0400 245 296. Tontille on jäätävä puita kaavan tavoitteiden mukaisesti, käytännössä vähintään yksi puu tontti 100 m² kohti, 1200 m²:n tontilla noin 12 puuta. Tonttipuuston harvennuksen lupa tai arviointikäynti maksaa 25 €. Tavoitteena on, että koko tontti harvennetaan yhdellä kertaa.

Lähimetsästä työtä Itä-Lappissa – hanke tarjoaa edullista työvoimaa:

Metsätöihin
- taimikonhoidot
- raivaukset
- metsäteiden tienlaitojen raivaukset
- pienimuotoiset hakkuut
Polttopuiden tekoon

Maksaa tilaajalle 20 €/päivä/henkilö, lisäksi mahdollinen sahorvaus ja km-korvaukset.

Lisätietoja hankkeesta: Kari Pikkupeura puh. 0400 720 197

Minun Sallani – nuoret kertovat

Minulle Sallassa tärkein paikka on oma kotini. Siellä voin rauhoittua ja olla omassa rauhassani. Katsele mielelläni luontoa, sen eläimiä ja maisemia. Meidän talomme on järven rannalla ja lähellä metsää. Metsässä on paljon lintuja, hirviä ja poroja. Maisemana näen aina järven, metsän ja taloja.

Sallassa on paljon palveluita. Siellä on terveyskeskus, johon kuuluu sairaala, neuvola ja hammashoitola. Koulut ja kaupat sijaitsevat hyvillä paikoilla. Kirjastossa on paljon kirjoja. Ravintoloitakin on muutama. Noris on nuorison oma paikka.

Minä pyöräilen ja uin paljon kesällä. Sallassa on paljon harrastusmahdollisuuksia. Sallatunturissa on hyvä hiihtää ja lasketella. Jääkiekkokin on hyvä harrastus, vaikka itse en sitä harrasta. Curling on aika uusi harrastusmahdollisuus. Harrastuksia on monia erilaisia, mutta pääasia on nauttia ja pitää hauskaa.

Sallan tulevaisuus on minulle vielä hämärän peitossa. Minusta Salla ansaitsee hyvän tulevaisuuden.

Minulle tärkein paikka Sallassa on koti. Siellä saan kaiken tarvittavani: rakkautta, ruokaa ja lepoa. Minulla on ihana perhe, jota rakastan.

Sallassa on myös paljon palveluja. Täällä on nuorisotalo Noris, jossa viihtyvät niin ala-astelaiset kuin ylä-astelaisetkin ja monet muut. Sallassa on myös kirjasto, terveyskeskus, kauppoja ja tunturissa on ravintoloita. Sallan keskustassa sijaitsee pizzeria Akkavaara.

Sallassa on myös paljon harrastusmahdollisuuksia. Tunturissa voi las-

ketella ja uida. Sallassa voi harrastaa koripalloa, sählyä ja jääkiekkoa.

Sallan luonto on erittäin kaunis. Kaikki ne tunturit viimeistelevät kauniin maiseman. Hirvet, porot, sudet, riekot ja muut linnut, sekä muut eläimet kuuluvat myös Sallan luontoon. Syksyllä Salla on kauneimmillaan, kun ruska peittää maiseman. Talvella paksut lumikinokset koristavat kauniisti puita. Kesällä on paljon hyttysiä ja sääskiä, joista itse en pidä ollenkaan. Tämä on, minun Sallani.

Minulle Sallassa on tärkeintä luonto. Sallan luonto on niin kaunis. Tuntureita, jokia, koskia ja metsää paljon. Yksi hyvä tunturi on Naruskan, Karhu tunturi. Sallasta löytyy myös eläimiä, varsinkin poroja ja hirviä. Mutta on Sallan alueella muitakin eläimiä esim. Karhuja, susia, jäniksiä ja paljon muitakin eläimiä.

Sallassa on myös paljon palveluita. Täällä on kolme ruoka kaupaa ja R-kioski. Täällä on yksi pieni vaatekauppa, Sporttia, Tekninen, kenkäkauppa ja Rautia. Täällä on myös pizzeria, kolme parturi-kam-

paamaa, kirjasto ja laskettelurinne, jossa on hyvä lasketella.

Sallassa voi harrastaa vaikka mitä esim. Laskettelua Sallatunturilla, uimista uimarannalla ja Revontuli kylpylässä ja paljon muuta. Yleisimmät harrastukset Sallassa ovat kelkkailu, ulkoilu koiran kanssa ja tavallinen ulkoilu.

Sallan tulevaisuus on vähän hämärä, mutta ainakin toivon että täällä olisi paljon kauppoja mutta toivon että luonto säilyisi. Myös paljon töitä pitäisi olla. Mutta luonto pitää aina säilyä.

Minulle Sallassa tärkeitä paikkoja ovat luonnossa tunturit, vaara ja järvet.

Minun mielestäni Karhutunturi on hieno paikka. Tunturilla on myös hienoja tuntureita ja vaaroja Onkamojärvi.

Sallassa voi kohdata monenlaisia eläimiä: poroja, metsoja, hirviä, kettuja, karhua, susia, ilveksiä, ahmoja ja rusakkoja.

Sallassa on paljon palveluita: apteekki, kaupat ja ravintolat. Kunnan palveluja ovat koulut, terveyskeskus, leikkipuisto ja kirjasto.

Sallassa on erilaisia kauppoja.

Ruokakauppoja on kolme: S-Market, K-kauppa ja Siwa. Vaatekauppa, korukauppa, kukkakauppa, urheilukauppa, kirpputori, kenkäkauppa ja bensa-asema. Sallassa on muita kauppoja.

Lisäksi Sallassa on kirkko, seurakunta ja tarjoaa asukkaille erilaisia kerhoja.

Sallassa voi harrastaa lentopalloa, koripalloa, laskettelua, jääkiekkoa, sählyä, uintia, luistelua, kalastelua, jalkapalloa, tanssia ja musiikkia.

Minun mielestäni Sallan tulevaisuudessa matkailu on Sallan tärkein elinkeino.

Toimipiste-esittely: Toimintakeskus

Toimintakeskuksessa on iloinen vilske ja hyörinä kun hymyilevät kehitysvammaiset touhuilevat askareidensa äärellä. - Useimmiten he ovat innokkaita työntekijöitä. Huonojakin päiviä tosin on, mutta täällä saa itse valita työrytmin. Kun on huono päivä, niin silloin järjestetään muuta tekemistä. Kehitysvammaiset työntekijät voivat vaikka rentoutua rentoutumishuoneessa ja kuunnella rauhoittavia luonnonääniä. Airi Mäkinen-Vaarala kertoo.

Sallan toimintakeskus on perustettu 1981 tarjoamaan virkistystä ja työtoimintaa kehitysvammaisille. Toimitalo kunnallistettiin vuonna 1992 jolloin taloon tehtiin myös saneeraus. Ennen vuotta 1981 vastaavanlaista toimintaa ei tarjottu kehitysvammaisille Sallassa.

Poppanaliinan yksi monista kutojamestareista Sirpa Päiväniemi

Työtoiminnassa on mukana eritasoisia kehitysvammaisia, jokaiselle on jotakin tehtäviä tai virikkeitä. Osalle riittää yhdessä oleminen, kuunteleminen ja katseleminen, toiset tekevät yksinkertaisia askareita ja joku kutoo mattoa ja poppanaliinaa. Mattoa tulee vaihtelevasti 10- 20 cm päivässä. Vohvelikankaiden kirjojat ovat taitavia kirjomaan. Töitä tehdään hymyssä suin ja innokkaasti.

Toimintakeskus on avoinna arkisin klo 8 -16, mutta joka päivä ei tehdä töitä. Välillä kehitysvammaiset retkeilevät, leipovat, juhliivat taikka maalaavat tauluja, tauluja maalataan kansalaisopiston taidopiirissä. Sallan kansalaisopiston

kanssa tehtävä yhteistyö on ollut muutoinkin erittäin hedelmällistä. Kansalaisopiston opettajat ovat pitäneet monenlaisia kursseja joista vakiintuneet ovat taidepiiri, erityisjumppa ja musiikkiryhmä.

Kehitysvammaisten työtä ohjaa 5 vakinaista kehitysvammaohjaajaa Airi Mäkinen-Vaaralan johdolla. He suunnittelevat toimintaa jokaiselle yksilöllisesti henkilön taitojen mukaan. Ohjaajat ottavat työtilauksia vastaan. Poppanaliinoja ja mattoja menee ihan mukavasti kaupaksi, enemmänkin saisi tosin mennä. Myytäviä tuotteita voi käydä katsomassa toimintakeskuksella.

- Minulla meinasi tulla aamulla kiire töihin kun heräsin liian myöhään. Kertoo eräs toimintakeskuksen työntekijä. Hän kertoo myös asuvansa talon yläkerrassa. Siellä onkin 14 paikkainen ryhmäkoti Kotikulma, josta kaikki asukkaat käyvät Toimintakeskuksessa päivittäin työskentelemässä. Yhteensä toimintakeskuksessa työskentelee 37 henkilöä, joista osa tulee Kinttalan ryhmäkodista ja osa omasta kodistaan.

- Tämä työ vaatii meiltä kehitysvammaohjaajilta jatkuvaa koulutautumista sekä rauhallista ja kärsivällistä luonnetta. Työ on mielenkiintoista, hauskaa ja osin hyvin haastavaa. Kertoo Airi Mäkinen-Vaarala.

Kun on huono päivä niin kehitysvammaiset työntekijät voivat vaikka rentoutua rentoutumishuoneessa ja kuunnella rauhoittavia luonnonääniä tai klassista musiikkia cd:ltä.

- Tiloissa on myös kahvio jossa koululaiset, ja näin keväisin hiihtäjät käyvät ostoksilla. Kahvio on auki yleisölle 9-15. Sinne työlistetään aina yksi keittiötyöntekijä. Airi jatkaa. Suurin osa ihmisistä osaa suhtautua kehitysvammaiseen ihmiseen, mutta kaikille tämä työ ei sovellu kuitenkaan. Tämä onkin eräänlainen kutsumusammatti. Empatiaa pitää olla, mutta ei liikaa jotta osaa suhteuttaa asiat oikealla tavalla. Toteaa Airi Mäkinen-Vaarala.

- Päivä kerrallaan sitä eletään, eihän sitä voi kahta päivää kerrallaan elää. Tiivistää Kari Matias Matero Toimintakeskuksen arjesta.

Toimintakeskuksen iloista työväkeä

Ne ihanat perinnemaisemat

Aikoinaan maatalous on luonut kyliin avoimia viljely- ja perinnemaisemia sekä muovannut metsien reunavyöhykkeitä. Perinteinen maankäyttö, kuten laidunnus tai niitto, on muovannut näille alueille tunnusomaista ja monipuolista kasvi- ja eläinlajistoa.

Viimeisten vuosikymmenten aikana maisema on muuttunut yksipuolisemmaksi ja luonnon monimuotoisuus vähentynyt. Luonnonniityt ja -laitumet ovat jääneet pensoittumaan ja metsittymään. Kylämaisemille ominainen avoimuus on häviämässä viljelyalueiden, järvenrantojen ja jokivarsien umpeutuessa. Avoimen viljelymaiseman väheneminen aiheuttaa kylämaisemaan suurimmat muutokset. Siksi on tärkeää säilyttää pellot, laitumet ja niityt edelleen monipuolisessa käytössä. Viljelymaisemien umpeutumisen myötä menetetään paitsi paika-

llista historiaa ja kulttuuria, myös maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja.

Tietoa kylille aikoinaan tärkeistä niitty- ja laidunalueista saadaan vanhoilta kylien asukkailta. Tämä kylähistorian kannalta merkittävä perimätieto tulisi kerätä talteen nyt, kun vielä on perimätiedon kertojia. Kenties noiden tarinoiden takaa löytyisi esimerkiksi niitty- tai laidunalue, joka voitaisiin kunnostaa kertomaan tuleville polville menneestä ajasta.

Maatalouden ympäristötuen luonnon monimuotoisuuden edistämiseen kohdennetut erityiset osoittavat, että halua maaseutumaiseman ja luonnon hyväksi tehtävän työn tukemiseen on. Viljelijöiden lisäksi myös rekisteröityneet yhdistykset voivat saada tukea ympäristön hoitoon. Esimerkiksi kyläyhdistys tai metsästysseura voi saada korvausta ympäristön-

Kuva: Erkki Vuorela

hoitokohteen kunnostamiseen ja hoitoon. Lisätietoa hoitokohteen rahoituksesta ja maisemanhoidosta voi tiedustella kunnan maaseututoimistosta. Sallassa on käynnissä myös ympäristöhankkeita, joista saa apua maisemanhoitoon liittyviin asioihin.

Muoti ja tyyli entisaikaan

Teksti: Marika Selkälä ja Laura Vaara

Haastattelimme Helli Erkinharjua, (os. Leskinen) muodista ja tyylistä entisaikaan. Hän täytti huhtikuun 4.päivä 93 vuotta. Hän on lähtöisin Hirvasvaaralta, Sallasta.

Kun olit lähes 15-vuotias, kuinka pukeuduitte?

Pukeuduimme rynkky- tai liivihameeseen. Siihen aikaan pukeuduttiin aina hameeseen. Jos käytti housuja (nainen) kutsuttiin muna matiksi. Puserot neulottiin itsetehdystä paksusta langasta tai puuvillasta. Paidat oli tehty pehmeästä materiaalista. Hameen alla oli

flanelliset alushousut. Alusvaatteita oli jo, ne pestiin yön aikana, sillä vaihtovaatteita ei ollut paljoa. Sukkanauhoja ja liivejäkin käytettiin jonkin verran, pitsiä paljon.

Miten pukeuduitte talvella?

Talvella käytettiin karvalakkeja, villasta tehtyjä paksuja huiveja ja neljäntuulen lakkeja sekä vanttuuta. Takit olivat villasta, myös nahkatakkeja käytettiin.

Millaisia asusteita käytettiin?

Palmikot sidottiin silkkinauhoilla kiinni. Rusetteja ja kravatteja käytettiin. Äitienpäivänä laitettiin ruusut rintaan äideille. Silmälaseja löytyi harvoilta, ne olivat isoja ja pyöreitä.

Millaisia laukkuja/reppuja käytitte?

Käsilaukkuja ei varmaankaan ollut paljoa, reppuja käytettiin ne olivat nahkasta kankaasta tai tuohesta tehtyjä.

Mikä oli muotia silloin, pukeuduitko sen mukaisesti?

Ei tiedetty mitään muodista, ehkä

sitä ei ollutkaan ainakaan täällä syrjäseuduilla.

Mitä värejä silloin käytettiin?

Värillä ei ollut väliä, ostettiin halvinta kangasta, josta tehtiin vaatteita. Niitä oli kuviollisia ja kangaspuilla kudottuja. Ne ostettiin kulkukauppiailta tai tehtiin itse.

Käytitkö korkokenkiä?

En käyttänyt, silloin oli kesää talvea samat saappaat ja naimisiin mennessä sain puolikengät.

Miten/Milloin sait vaatteita?

Vaatteita teetettiin juhlina esimerkiksi äitienpäivänä ja jouluna. Perheen naiset tekivät ne itse tai sitten ne teetettiin vaatturilla.

Missä oli lähin kauppa?

Kirkonkylällä Vanhassa Sallassa.

Oliko muotilehtiä?

Ei ollut.

Oliko siihen aikaan monia eri tyytlejä?

Kaikki pukeutuivat samanlailla,

jopa rikkaat. Rikkailla oli varaa vaihtaa vaatteita, mutta köyhillä ei.

Käytitkö koruja tai meikkasitko?

Koruja käytin vasta naimisiin menon jälkeen, meikkiä en ole ikinä käyttänyt, en edes huulipunaa.

Teetkö käsitöitä itse?

Vaatteita olen tehnyt vähän lapsilleni. Kun jäin leskeksi, olin yksinäinen ja aloitin virkkuu- ja kutomistöiden teon. Teen virkkuu töitä edelleen.

Miten laitoit hiuksesi?

Hiukset olivat aina palmikolla. Minulla on aina ollut tosi pitkät hiukset, leikkautin vasta pari vuotta sitten.

Kuvassa Helli Erkinharju

IN THE MIDDLE
OF NOWHERE

TULEVIA TAPAHTUMIA

HUHTIKUU

- 28.4. Vappu Veitallaan
29.4. Rock-Koho Papana Pupissa
29.4. Kasari Disco Keloravintolassa
30.4. Vappuaaton RinnePicnic Sallatunturissa
30.4. Kaikenkansan Vapputanssit Sallansuussa: Duo Jemet

TOUKOKUU

- 2.5. Sallan Laulun kevätkonsertti kirkonkylän koululla
8.5. Hip hop ja breakdance tanssityöpaja
8.5. Salibandy-turnaus Sallan Liikuntakeskuksessa
9.5. Äitienpäivän suuri harmonikkakonsertti
22.5. Rösölänperän Ruppenat esittää "Essin valinta" kk alakoulu
24.5. Euroopan kansallispuistopäivä Hautajärven Luontotalolla

Tässä lehden painoon mennessä tiedossa olevat tapahtumat. Oikeudet muutoksiin pidätetään.

Lisätiedot tapahtumista www.salla.fi

KIRJAN JA RUUSUN PÄIVÄ TI 4.5.2010

Kirjan ja ruusun päivän perinne, jossa mies lahjoittaa naiselle punaisen ruusun ja nainen lahjoittaa kirjan miehelle, juontaa juurensa keskiaikaiseen taruun Katalonian suojeluspyhimyksestä Pyhästä Yrjöstä. Ritari Pyhä Yrjö surmasi legendan mukaan lohikäärmeen, joka oli aikeissa ahmaista kitaansa kauniin prinsessan. Surmatun lohikäärmeen verestä versoi tulipunaisia ruusuja täynnä oleva ruusupensas, josta sankari poimi kauneimman kukan prinsessalle. Pyhä Yrjö julistettiin keskiajalla Katalonian suojeluspyhimykseksi.

Nykyisin vietettävän Kirjan ja ruusun päivän alkuperä on vuo-

dessa 1926, jolloin huhtikuun 23. päivä valittiin barcelonalaisen kirjakauppiaan idean mukaan kirjojen ja ruusujen päiväksi.

V.1995 Unesco julisti katalonialaisen Kirjan ja ruusun päivän Maailman kirjan ja tekijänoikeuden päiväksi. "Kirjat ansaitsevat erityisen päivänsä, jolloin niitä juhlietaan vapauden, yhteenkuuluvuuden ja rauhan symboleina", sen julistus kuului.

Kirjan ja ruusun päivää ja Maailman kirjan päivää ei kaikkialla juhlita juuri huhtikuussa, vaan monet maat ovat sovittaneet päivän itselleen sopivaan ajankohtaan. Vaikka päivää vietetään eri

maissa eri aikoina, kannatetaan kaikkialla päivän alkuperäistä ideaa ja Unescon periaatteita.

Sallan kirjastossa Kirjan ja ruusun päivää vietetään klo 10-18. Tasatunnein arvotaan sekä ruusu että kirja ja Anna-Liisa Seppälä esittää toiverunoja. Runotoiveita voi jättää kirjastoon 3.5. mennessä joko puhelimitse, p.0400-927890 ja 040-8318006 tai sähköpostilla mirja.huhtala@salla.fi tai kirjasto@salla.fi.

Kirjasto ei lähetä palautuskehoituksia Kirjan ja ruusun päivänä. Lisäksi tuona päivänä voi varata ilmaiseksi oman kirjaston aineistoa (yksi varaus/asiakas). Poistokirjoja on myös saatavilla.

Vanhoiden aikojen muistoksi, järjestetään kaikenkansan vapputanssit Sallansuussa. PE 30.4 KLO 20-24

Soitto-orkesterina Duo Jemet. Tervetuloa!

Buffet avoinna
Ei alkoholitarjoilua

Liput 5 €

Järj. kulttuuritoimi

Tarjolla on kahvia, teetä tai simaa sekä leivonnaisia. Tarjoilun hoitaa Salla-seura. Toivotamme kaikki tervetulleiksi nauttimaan kirjaston antimista.

